جۇڭگوشا سوتسياليزم ۇلى تۋىن بيىك ۇستايىق

ـــ باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ ولكە ـ مينيسترلىك دارەجەلى نەگىزگى باسشى كادرلاردىڭ ارناۋلى تاقىرىپتىق زەرتتەۋ ـ تالقى كۋرسىندا سويلەگەن ماڭىزدى ٴسوزىن ۇيرەنۋ، دايەكتىلەندىرۋ جونىندە

☐ **حالىق گازەتىنىڭ شولۋشىسى**

” جاپپاي سوتسياليستىك وسىزاماندانعان مەملەكەت قۇرۋدىڭ، ەكىنشى 100 جىلدىق كۇرەس نىساناسىنا قاراي شەرۋ تارتۋدىڭ جاڭا جورىعىندا بۇكىل پارتيا، ٴسوز جوق، جۇڭگوشا سوتسياليزم ۇلى تۋىن بيىك ۇستاپ، ماركسيزمنىڭ جۇڭگوشالانۋىنىڭ، زامانالانۋىنىڭ جاڭا جەتىستىكتەرىن جەتەكشى ەتۋگە تاباندى بولىپ، جۇڭگوشا سوتسياليزم جولى سەنىمەن، نازاريا سەنىمەن، ٴتۇزىم سەنىمەن، مادەنيەت سەنىمەن بەكەمدەپ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىنىڭ تاريحي ٴۇردىسىن بۇلجىماي ىلگەرىلەتۋى كەرەك“.

7 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنىنەن 27 ـ كۇنىنە دەيىن ولكە ـ مينيسترلىك دارەجەلى نەگىزگى باسشى كادرلاردىڭ ”باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ ماڭىزدى سوزدەرىنىڭ رۋحىن ۇيرەنىپ، پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىن قارسى الۋ“ ارناۋلى تاقىرىپتىق زەرتتەۋ ـ تالقى كۋرسى بەيجيڭدە وتكىزىلدى. باس شۋجي شي جينپيڭ اسا ماڭىزدى ٴسوز سويلەپ، پارتيا مەن مەملەكەت ىستەرىنىڭ دامۋىنىڭ ستراتەگيالىق جالپى جاعدايىن نەگىزگە الا وتىرىپ، كەزەكتەگى حالىقارالىق، ەل ٴىشى جاعدايىنا عىلمي تالداۋ جاساپ، وتكەن 5 جىلداعى قىزمەت پەن جاڭا ٴداۋىردىڭ 10 جىلىنداعى ۇلى وزگەرىستەردى تەرەڭ بايىمداپ، جاڭا داۋىردە جۇڭگوشا سوتسياليزمگە تاباندى بولۋ جانە ونى دامىتۋ سىندى كەلەلى نازاريالىق جانە امالياتتىق ماسەلەنى تەرەڭ ٴتۇسىندىرىپ، الداعى ٴبىر مەزگىلدەگى پارتيا مەن مەملەكەت ىستەرى دامۋىنداعى ۇلكەن باعىت ـ ساياساتتى جانە ارەكەت تۇعىرناماسىن تەرەڭ ۇعىندىرىپ، تۇتاس پارتيانى، بۇكىل ەلدەگى ٴار ۇلت حالقىن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، اسقاق جىگەرمەن قايراتتانا ۇمتىلىپ، مويىماس تاباندىلىقپەن العا باسىپ، ىنتىماقتاسا كۇرەس جۇرگىزىپ، جاپپاي سوتسياليستىك وسىزاماندانعان مەملەكەت قۇرۋدىڭ شىت جاڭا تاراۋىن جازۋعا قۇلشىنۋعا ايرىقشا جىگەرلەندىردى جانە جۇمىلدىردى.

الدا اشىلعالى تۇرعان پارتيانىڭ 20 ـ قۇرىلتايى جاپپاي سوتسياليستىك وسىزاماندانعان مەملەكەت قۇرۋدىڭ جاڭا جورىعىنا وتكەن شەشۋشى ساتتە اشىلاتىن ٴبىر رەتكى اسا ماڭىزدى قۇرىلتاي، الداعى 5 جىلداعى، ٴتىپتى، ونان دا ۇزاق مەزگىلدەگى پارتيا مەن مەملەكەت ىستەرى دامۋىنىڭ نىسانا ـ مىندەتتەرى مەن ۇلكەن باعىت ـ ساياساتتارىن عىلمي جوسپارلايدى، ول پارتيا مەن مەملەكەت ىستەرىندە الدىڭعىلاردىڭ ٴىزىن باسىپ، بولاشاقتا جول اشۋعا سايادى، جۇڭگوشا سوتسياليزمنىڭ بولاشاعى مەن تاعدىرىنا سايادى، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىنە سايادى. باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ ماڭىزدى ٴسوزى بيىكتە تۇرىپ، الىستى بولجاعان، كوز اياسى كەڭ، مازمۇنى باي، يدەياسى تەرەڭ، ٴون ـ بويىنان ماركسيزمنىڭ يدەياسىنىڭ شۇعىلاسى شاشىلعان، اسا كۇشتى ساياسي، نازاريالىق، جەتەكشىلىك سيپاتقا يە، پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىن ويداعىداي اشۋعا ماڭىزدى ساياسي نەگىز، يدەيالىق نەگىز، نازاريالىق نەگىز قالادى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان باستاپ، جۇڭگوشا سوتسياليزم جاڭا داۋىرگە ٴوتتى. 10 جىلدان بەرى ٴبىز جولىققان حاۋىپ ـ قاتەرلەردىڭ، سىن ـ سايىستاردىڭ داۋىلدى كۇشتى، تولقىنى قاتتى بولدى، كەيدە، ٴتىپتى، سۇراپىل تاسقىن، دۇلەي تولقىن كوتەرىلىپ، ٴتۇرلى حاۋىپ ـ قاتەرلەر، سىن ـ سايىستار بىرىنەن سوڭ ٴبىرى ىركەس ـ تىركەس كەلىپ، كۇردەلىلىگى، قاتاڭدىعى بۇرىن بولماعان دەڭگەيگە جەتتى. شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىنىڭ ستراتەگيالىق جالپى جاعدايى مەن دۇنيە جۇزىندە 100 جىلدا بولماعان ۇلكەن وزگەرىستى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، يگەرىپ، ۇلى تاريحي ىرىقتىلىق رۋحىمەن، وراسان زور ساياسي باتىلدىقپەن، كۇشتى جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋمەن ۇلى كۇرەستى، ۇلى ينجەنەريانى، ۇلى ٴىستى، ۇلى ارماندى جاپپاي ماڭگەرىپ، تۇتاس پارتيانى، بۇكىل ەلدەگى ٴار ۇلت حالقىن ۇدەرە العا باسۋعا ىنتىماقتاستىرىپ، باستاپ، جاڭا داۋىردەگى جۇڭگوشا سوتسياليزمنىڭ ۇلى تابىسىن جاراتىپ، جۇڭگوشا سوتسياليزمنىڭ مىعىم ومىرشەڭدىك كۇشىن ايگىلەپ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋعا اناعۇرلىم كەمەلدى تۇزىمدىك كەپىل، اناعۇرلىم مىعىم زاتتىق نەگىز، اناعۇرلىم ىرىقتى رۋحاني كۇش ازىرلەدى. پارتيا مەن مەملەكەت ىستەرىنىڭ تاريحي تابىسقا قول جەتكىزۋىنىڭ، تاريحي وزگەرىس تۋىلۋىنىڭ ەڭ ٴتۇبىرلى سەبەبى، باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ ۇيتقىسى، بۇكىل پارتيانىڭ ۇيتقىسى بولىپ رول ۇستاپ جول باستاۋىندا، شي جينپيڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىنىڭ عىلمي جەتەكشىلىگىندە جاتىر.

تۋ باعدار نۇسقايدى، باعدار جولدى بەلگىلەيدى، جول تاعدىردى بەلگىلەيدى. پارتيا 100 جىلدىق كۇرەسىندە قاشاندا ەلىمىزدىڭ مەملەكەت جاعدايىن نەگىزگە الۋعا تاباندى بولىپ، جۇڭگونىڭ ٴىس جۇزىندىگىنە ۇيلەسەتىن دۇرىس جول قاراستىردى جانە قالىپتاستىردى. جۇڭگوشا سوتسياليزم ـــ رەفورما جاساعان، ەسىك اشقاننان بەرگى پارتيانىڭ بارلىق نازاريالارى مەن امالياتتارىنىڭ نەگىزگى تاقىرىبى، پارتيا مەن حالىقتىڭ نە ٴبىر ماشاقات ـ ميحناتتى باستان وتكەرىپ، وراسان زور بوداۋ بەرىپ قول جەتكىزگەن ٴتۇبىرلى تابىسى. قۇلاشىن كەڭ جايعان ايبىندى ۇلى اماليات بارىسىندا پارتيا حالىقتى ىنتىماقتاستىرىپ جانە باستاپ، جۇڭگوشا سوتسياليزمگە تاباندى بولىپ جانە ونى دامىتىپ، زاتتىق وركەنيەتتىڭ، ساياسي وركەنيەتتىڭ، رۋحاني وركەنيەتتىڭ، قوعامدىق وركەنيەتتىڭ، ەكولوگيالىق وركەنيەتتىڭ سايكەسە دامۋىن ىلگەرىلەتىپ، ٴساتتى تۇردە جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزاماندانۋ جولىن تاۋىپ، ادامزات وركەنيەتىنىڭ جاڭا فورماتسياسىن جاراتتى. شىندىق جۇڭگوشا سوتسياليزمنىڭ عىلمي سوتسياليزمنىڭ نازاريالىق لوگيكاسى مەن جۇڭگو قوعامى دامۋىنىڭ تاريحي لوگيكاسىنىڭ ديالەكتيكالىق بىرلىگى ەكەندىگىن، جۇڭگونىڭ بايتاق دالاسىنا تامىر جايىپ، جۇڭگو حالقىنىڭ ەرىك ـ قالاۋىن بەينەلەيتىن، جۇڭگو مەن ٴداۋىردىڭ دامۋ، العا باسۋ تالابىنا ۇيلەسەتىن عىلمي سوتسياليزم ەكەندىگىن، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋدا، ٴسوز جوق، باسىپ وتۋگە ٴتيىستى جول ەكەندىگىن تالاسسىز دالەلدەدى. تەك سوتسياليزم عانا جۇڭگونى قۇتقارا الاتىندىعىن، تەك جۇڭگوشا سوتسياليزم عانا جۇڭگونى دامىتا الاتىندىعىن، جۇڭگوشا سوتسياليزمگە تاباندى بولعاندا جانە ونى دامىتقاندا عانا، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋعا بولاتىندىعىن تاريح الدەقاشان دالەلدەگەن ٴارى ۇزدىكسىز دالەلدەي بەرەدى.

قازىر دۇنيە جۇزىندە 100 جىلدا بولماعان زور وزگەرىس جەدەل قۇبىلىپ، دۇنيە ٴجۇزى وزگەرىسىنىڭ، ٴداۋىر وزگەرىسىنىڭ، تاريح وزگەرىسىنىڭ ەرەكشەلىكتەرى اناعۇرلىم ايقىن كورىنىس بەرۋدە. ٴبىز جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىنىڭ جەڭىل ـ جەلپى، ايعاي ـ سۇرەنمەن جۇزەگە اسا سالمايتىندىعىن، ٴسوز جوق، كوپتەگەن جاڭا تاريحي ەرەكشەلىكتەرگە يە ۇلى كۇرەستەردى جۇرەكتىلىكپەن جۇرگىزىپ، اناعۇرلىم ماشاقاتتى، اناعۇرلىم قاجىرلى قۇلشىنىس جاساۋعا دايىن بولۋىمىز كەرەكتىگىن انىق بىلەمىز. پارتيا جاڭا تاريحي دەڭگەيدە جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ تاريحي بورىشىن جۇزەگە اسىرۋى ٴۇشىن، ەڭ ٴتۇبىرلىسى، جۇڭگوشا سوتسياليزم ۇلى تۋىن بيىك ۇستاۋ كەرەك. جۇڭگوشا سوتسياليزم ٴارى ٴبىز، ٴسوز جوق، توقتاۋسىز ىلگەرىلەتۋگە ٴتيىستى ۇلى ٴىس، ٴارى ٴبىزدىڭ بولاشاقتا جول اشۋىمىزداعى ٴتۇبىرلى كەپىل. العا باسۋ جولىندا جۇڭگوشا سوتسياليزم ۇلى تۋىن بيىك ۇستاپ، جۇڭگوشا سوتسياليزم جولىمەن قاشاندا بۇلجىماي جۇرسەك بولعانى، ٴبىز، ٴسوز جوق، حالىقتىڭ تاماشا تۇرمىسقا دەگەن تالپىنىسىن ۇزدىكسىز جۇزەگە اسىرىپ، جالپى حالىقتىڭ بىرگە بايۋىن ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتە الامىز.

باس شۋجي شي جينپيڭ بىلاي دەپ تەرەڭ اتاپ كورسەتتى: ”پارتيانىڭ جاڭا جورىقتا قانداي تۋ ۇستايتىندىعىن، قانداي جولمەن جۇرەتىندىگىن، قانداي رۋحاني كۇيمەن قانداي نىساناعا قاراي ۇزدىكسىز العا تارتاتىندىعىن ايقىن جاريالاۋى بۇكىل ەلدەگى ٴار ۇلت حالقىن جۇڭگوشا سوتسياليزمنىڭ تىڭ جەڭىسىنە قول جەتكىزۋ ٴۇشىن كۇرەس جۇرگىزۋگە ىنتىماقتاستىرۋ جانە ىنتالاندىرۋ جونىنەن ايرىقشا ماڭىزدى مانگە يە“. كەزەكتە باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ ماڭىزدى ٴسوزىنىڭ رۋحىن ۇيرەنۋدى، ۇعىنۋدى، دايەكتىلەندىرۋدى ماڭىزدى ساياسي مىندەت ەتىپ، يدەيا مەن ارەكەتتى باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ ٴسوزىنىڭ رۋحىمەن بىرلىككە كەلتىرىپ، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرىنىڭ، ورنالاستىرۋلارىنىڭ دايەكتىلەنۋىن، تياناقتانۋىن ويداعىداي يگەرۋىمىز كەرەك. شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ توڭىرەگىنە اناعۇرلىم تىعىز ىنتىماقتاسىپ، جۇڭگوشا سوتسياليزم ۇلى تۋىن بيىك ۇستاپ، شي جينپيڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن جەتەكشى ەتۋگە تاباندى بولىپ، ”ەكىنى تۇراقتاندىرۋدىڭ“ شەشۋشى ٴمانىن تەرەڭ ٴتۇسىنىپ، ”ٴتورت تانىمدى“ كۇشەيتىپ، ”ٴتورت سەنىمدى“ بەكەمدەپ، ”ەكىنى قورعاۋدى“ ورىنداپ، سەنىمدى بەكەمدەپ، قايراتتانا ەكپىندەي ىلگەرىلەپ، پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ جەڭىسپەن اشىلۋىن ٴىس جۇزىندىك ارەكەتپەن قارسى الىپ، جۇڭگوشا سوتسياليزم ۇلى ىستەرىن ۇزدىكسىز العا ىلگەرىلەتەيىك!

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 7 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى)

شينحۋا اگەنتتىگى كولەمدى ادەبي حابار تاراتتى

« ”جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ بارلىق اقىل ـ پاراساتى مەن كۇش ـ قۋاتىن كەڭ كولەمدە ۇيىستىردى“ ـــ شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ بىرلىكساپ قىزمەتىنە كوڭىل بولگەندىگى جونىندە ەستەلىك»

شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 7 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى. شينحۋا اگەنتتىگى 7 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى «”جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ بارلىق اقىل ـ پاراساتى مەن كۇش ـ قۋاتىن كەڭ كولەمدە ۇيىستىردى“ ـــ شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ بىرلىكساپ قىزمەتىنە كوڭىل بولگەندىگى جونىندە ەستەلىك» اتتى كولەمدى ادەبي حابار تاراتتى.

ماقالادا بىلاي دەلىندى: ەڭ ۇلكەن ورتاق بولگىشتى قاراستىرىپ، ەڭ ۇلكەن سەنترلەس شەڭبەردى سىزدى.

بىرلىكساپ جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنىڭ جۇرت تىلەگىن ۇيىستىرىپ، كۇش ـ قۋاتتى ۇيىستىراتىن ساياسي باسىمدىعى جانە ستراتەگيالىق باعىتى، تۇڭكەرىس، قۇرىلىس، رەفورما ىستەرىنىڭ جەڭىسىنە جەتۋىنىڭ ماڭىزدى اسىلى، پارتيانىڭ تاپتىق نەگىزىن كۇشەيتۋدىڭ، پارتيانىڭ بۇقارالىق نەگىزىن كەڭەيتۋدىڭ، پارتيانىڭ بيلىك جۇرگىزۋ ورنىن بەكەمدەۋدىڭ ماڭىزدى اسىلى، جاپپاي سوتسياليستىك وسىزاماندانعان مەملەكەت قۇرۋدىڭ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋدىڭ ماڭىزدى اسىلى.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتىلدى: پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى ٴبىر قىدىرۋ ماڭىزدى ماجىلىستەر اشىپ، ٴبىر قىدىرۋ زاڭ ەرەجە، حۇجاتتار شىعارىپ، ٴبىر قىدىرۋ كەلەلى شەشىمدەر، ورنالاستىرۋلاردى جاساپ، جاڭا داۋىردەگى بىرلىكساپتىڭ دامۋ باعىتىن ايقىن كورسەتىپ بەردى. شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، بىرلىكساپ وتانشىلدىق، سوتسياليزم تۋىن بيىك ۇستاپ، ۇلى ىنتىماق، ۇلى بىرلىك نەگىزگى تاقىرىبىن مىقتاپ يگەرىپ، پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ ۇزەكتى مىندەتىن مىقتاپ ارقاۋ ەتىپ، ساياسي پارتيالار قاتىناسىنىڭ، ۇلت قاتىناسىنىڭ، ٴدىن قاتىناسىنىڭ، جىكتەر قاتىناسىنىڭ، ەل ٴىشى ـ سىرتىنداعى باۋىرلاستار قاتىناسىنىڭ جاراسىمدىلىعىن ۇزدىكسىز جەبەپ، ٴار سالاداعى قىزمەتتەردە تىڭ ىلگەرىلەۋشىلىكتەرگە قول جەتكىزىپ، بىرلىكساپتىڭ ىنتىماقتى، ەكپىندەي ىلگەرىلەگەن، ٴورىس اشقان، جالىندى تاماشا جاعدايى جارىققا شىعىپ، جۇڭگوشا سوتسياليزم ۇلى ٴىسىن ىلگەرىلەتۋگە جاڭا ۇلەس قوستى.

ماقالا مىناداي 3 بولىككە بولىنگەن: تۋدى ۇستاپ، باعىت بەلگىلەدى: ”بىرلىكساپ پارتيا ىستەرىندە جەڭىسكە قول جەتكىزۋدىڭ ماڭىزدى اسىلى، وعان، ٴسوز جوق، ۇزاق ۋاقىت تاباندى بولۋ كەرەك“؛ بىرىككەن كۇش ۇيىستىردى: ”بىرلىكساپ ادامعا قىزمەت ىستەيدى، بىرلىكساپ قىزمەتىن ورىستەتۋدىڭ ماقساتى بىرگە كۇرەس جۇرگىزەتىن كۇشتەردى زورايتۋ“؛ ىنتىماقتاسا كۇرەس جۇرگىزدى: ”ەل ٴىشى ـ سىرتىنداعى بارلىق جۇڭحۋا پەرزەنتتەرىنىڭ ويدى ٴبىر جەرگە شوعىرلاندىرىپ، كۇشتى ٴبىر جەرگە جۇمسايتىن جاندى جاعدايىن قالىپتاستىرۋ“.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتىلدى: بيىل پارتيا 20 ـ قۇرىلتايى اشىلاتىن جىل، شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، بىرلىكساپ ”ەڭبەك ماعان جازىلماسا دا بولادى“ دەگەن رۋحاني دەڭگەيمەن جانە ”ەڭبەك كورسەتۋدە مەن بولماسام بولمايدى“ دەيتىن تاريحي جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋمەن، قاجىماس ـ تالماس تاباندىلىقپەن جانە ۇدايى ەڭبەك ەتەتىن قاجىرلىلىقپەن پارتيا ـ توپتاردىڭ، ۇيىمداردىڭ، ۇلتتاردىڭ، ٴار جىكتىڭ، سونداي ـ اق ٴار جاقتىڭ ۇلى ىنتىماعىن كۇشەيتىپ، ەرلىكپەن العا ىلگەرىلەيتىن كۇش ـ قۋاتتى ۇيىستىرىپ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋى كەمەسىنىڭ تولقىن جارا، جەلكەن كەرە العا جەتۋىن ىلگەرىلەتۋدە.

جايمالاپ تولىق
مازمۇنىن كورىڭىزدەر

(باسى 1 ـ بەتتە)

”ەكىنى قورعاۋدى“ ورىنداپ، شي جينپيڭنىڭ ەكولوگيالىق وركەنيەت يدەياسىن مۇقيات دايەكتىلەندىرىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىن تولىق، دالمە ـ ٴدال دايەكتىلەندىرىپ، تاۋ، سۋ، ورمان، اتىز، كول، جايىلىم، قۇمدى ٴبىر تۇلعالاندىرا قورعاۋعا جانە جۇيەلى باسقارۋعا تاباندى بولىپ، ورماندى، جايىلىمدى قورعاۋدى، قالپىنا كەلتىرۋدى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ ىلگەرىلەتىپ، ەكولوگيالىق ورتانىڭ ساپاسىن ۇزدىكسىز جاقسارتىپ، ەكولوگيانى قورعاۋدىڭ قىزىل سىزىعىن قاتاڭ ساقتاپ، كورىكتى شينجياڭنىڭ اسپانىنىڭ اناعۇرلىم اشىق، تاۋىنىڭ اناعۇرلىم جاسىل، سۋىنىڭ اناعۇرلىم تۇنىق بولۋىنا مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك.

توراڭعى، جىڭعىل، اق تىكەندى، جانتاق، جابايى قارا الاقات... شىلڭگىر شىلدە اينىندا لوپنۇر اۋدانىنداعى تارىم توراڭعى مەملەكەت دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىعىندا شەتىنە كوز جەتپەيتىن ورمان جاسىل جەلەك جامىلىپ، كەزىندەگى قۋراپ قالعان توراڭعىلار سۋدان ٴنار الىپ، ومىرشەڭدىك كۇشىن قايتا قاۋلاتتى. 7 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنى حى جۇڭيۋ ىلگەرىندى ـ كەيىندى مەملەكەت دارەجەلى الەۋمەتتىك يگىلىك ورمانى لوپنۇر اۋدانى تاتىلىق باسقارۋ ـ قورعاۋ پۋنكتىنە جانە داشكول سەنترلى باسقارۋ ـ قورعاۋ پۋنكتىنە بارىپ، باسقارۋ ـ قورعاۋ پۋنكتىنىڭ قىزمەتكەرلەرىمەن ىشكەرىلەي اڭگىمەلەسىپ، ورمانداعى، جايىلىمداعى ورتتەن ساقتانۋ قىزمەتى جانە ورمان، جايىلىم بايلىعىن قورعاۋ، شارلاۋ جاعدايىن ۇعىستى. 63 ـ ورمان بانىندە ورمان شارلاعاندا حى جۇڭيۋ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: ورمان، جايىلىم بايلىعىن قورعاۋ، دامىتۋ جاۋاپكەرشىلىگىن باتىل ارقالاپ، ورمان، جايىلىم بايلىعىن قورعاۋ، قالپىنا كەلتىرۋ جانە اپاتتان ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، ورماندى قورعاۋ، جايىلىمدى قورعاۋ، جاسىل القاپتى كوبەيتۋ فۋنكتسياسىن جاپپاي اتقارىپ، ورمانداعى ورتتەن ساقتانۋ سياقتى ٴتۇرلى قىزمەتتەردى ويداعىداي ىستەۋ كەرەك.

باعراش كولى جاز كۇندەرىنىڭ شۇعىلاسىندا ايناداي جارقىراپ تۇر، توپ ـ توپ شاعالالار كول بەتىندە ەمىن ـ ەركىن ۇشىپ ٴجۇر. 2018 ـ جىلدان 2021 ـ جىلعا دەيىن شينجياڭ باعراش كولىنە 592 ميلليون تەكشەمەتر ەكولوگيالىق سۋ جىبەرىپ، ەكولوگيالىق سۋ رەتتەۋ جانە ەكولوگيالىق سۋ تولىقتاۋ مىندەتىن جوسپاردان اسىرا ورىنداپ، سۋ ورتاسىنىڭ ساپاسىن ۇزدىكسىز جاقسارتتى. 7 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى حى جۇڭيۋ باعراش اۋدانىنىڭ سۋلاندىرۋ پۋنكتىنە كەلىپ، كولدىڭ سۋ ساپاسىنىڭ جاقسارۋ جاعدايىنا تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزدى. ول بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: وزەن ـ كولدەردىڭ قاينار كوزى قورعالاتىن وڭىردە لاس سۋدى مۇلدە شىعارماۋدى جۇزەگە اسىرىپ، وزەن ـ كولدەردىڭ نەگىزگى ەكولوگيالىق اعىسىن، نەگىزگى ەكولوگيالىق پايدالانىلاتىن سۋدى جانە سۋ تارتىلۋ مەزگىلىندەگى نەگىزگى اعىنىن قامتاماسىز ەتىپ، وزەن ـ كول ەكولوگياسىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋ كەرەك.

حى جۇڭيۋ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ ـــ باعالى بايلىق ۇستانىمىن بەرىك ورناتىپ، ورتالىقتىڭ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى باقىلاۋ ـ تەكسەرۋدە اڭعارىلعان ماسەلەلەردى رەتتەۋ ـ تۇزەتۋدى، تياناقتاندىرۋدى باتىل ويداعىداي يگەرىپ، ەكولوگيانى الدىمەن ەسكەرەتىن جاسىل دامۋ جولىمەن اۋىتقىماي ٴجۇرۋ كەرەك. سۋ بايلىعىن اشۋدىڭ، جايعاستىرۋدىڭ ەكونوميكالىق دامۋمەن، ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋمەن قاتىناسىن ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، سالىنىپ بولعان سۋ ساقتاۋ ينجەنەرياسى سياقتى سۋ يگىلىگى نەگىزدىك قۇرىلعىلاردان تولىق، ويداعىداي پايدالانىپ، ”سۋ ۇنەمدەۋدى الدىمەن ويلاستىرۋ“ باعىتىنا تاباندى بولىپ، سۋ بايلىعىن شوعىرلى، ۇنەمدى پايدالانۋدى جۇيەلى تۇردە كۇشەيتىپ، ماۋسىمدىق، ينجەنەريالىق، قۇرىلىمدىق سۋ تاپشىلىعى ماسەلەسىن ويداعىداي شەشۋ كەرەك. ەكولوگيانى قورعاۋ مەن ەكولوگيالىق ساياحاتتىڭ ٴبىر ـ بىرىنە ساي كەلۋىن جۇزەگە اسىرىپ، ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى العى شارت ەتىپ، اناعۇرلىم كوپ ساپالى ەكولوگيالىق ساياحات ونىمدەرىمەن قامداپ، ٴوندىرىستى دامىتىپ، تۇرمىستى بايىتىپ، ەكولوگياسى تاماشا وركەنيەتتى دامۋ جولىمەن ٴجۇرۋ كەرەك.

(باسى 1 ـ بەتتە)

الايدا سۋ جەتكىزۋ ينجەنەرياسىنىڭ باستالماي كەشىكتىرىلۋىندەگى ماڭىزدى سەبەپتەردىڭ ٴبىرى وزەن الابىن باسقارۋدىڭ اكىمشىلىك كولەمىنىڭ ەكىگە ٴبولىنۋى بولىپ تابىلادى. ”ورمان قاشقار وزەنى الابىندا، قىزمەت ۇقىعى تۇرعىسىنان العاندا، ٴبىزدىڭ باسقارۋ كولەمىمىزدە ەمەس“، ـ دەدى رىن جيانفي، ـ ”الايدا توراڭعى ورمانى جوعىنان العاندا، كىمنىڭ باسقارۋى ماڭىزدى ەمەس، ماڭىزدىسى، سۋ بولۋ كەرەك“.

تارىم وزەنىنەن 2016 ـ جىلدان باستاپ توراڭعى ورمانىنا شۇعىل سۋ جىبەرىلدى، بيىل جىل باسىنان بەرى اۆتونوميالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەت سۋ بايلىعىن عىلمي ٴبىر تۇتاس جوسپارلاۋ تالابىن ىشكەرىلەي العا قويدى، وزەن الاپتارى ارالىعىنداعى ٴتۇزىم شەكاراسى تالقاندالىپ، ەكولوگيالىق سۋدىڭ جەتكىزىلۋى اناعۇرلىم دالمە ـ ٴدال بولىپ، قاراكول توراڭعى ورمانىنا سۋ تولىقتاۋ ارەكەتى رەالدىققا اينالدى. ”اكىمشىلىك شەكارانى بۇزىپ، توراڭعى ورمانىنا سۋ جەتكىزۋدىڭ ەڭ ۇلكەن رەال مۇمكىندىگىن نەگىزگە الا وتىرىپ، سۋ جەتكىزۋ ارناسىن تاڭداپ، ەكولوگيالىق سۋدى ەڭ قاجەت ەتەتىن جەرگە جەتكىزۋ ـــ بيىل تارىم وزەنى الابىنان ەكولوگيالىق سۋ جەتكىزۋدەگى ٴبىر ماڭىزدى وزگەرىس“، ـ دەدى تارىم وزەنى الابىن باسقارۋ مەكەمەسى سۋ مولشەرىن رەتتەۋ باسقارماسىنىڭ باستىعى حى يۋي.

ٴسويتىپ، ۇقساماعان الاپتارعا، بيڭتۋانعا جانە جەرگىلىكتى ورىنعا ساياتىن سۋ تولىقتاۋ جوباسى جارىققا شىقتى: ياركەن وزەنىنەن كەلەتىن سۋ ٴبىرشاما مول بولعان جاعدايدا، ياركەن وزەنى اللىكتاماننان سۋ باستاۋ تورابىندا 30 ميلليون تەكشەمەتر سۋ شۇعىل رەتتەلەدى، سۋ بيڭتۋان 3 ـ شىسى يۇڭانبا سۋ قويماسىنىڭ سولتۇستىك سۋ قويماسىنىڭ سۋ جىبەرۋ تيەگىنەن ٴوتىپ، ٴتولامات وزەنى ارقىلى قاشقار وزەنىنىڭ كونە وزەن ارناسىنا كىرىپ، ەڭ سوڭىندا قاراكول توراڭعى ورمانىنىڭ وزەكتى اۋماعىنا قۇيىلادى. تارىم وزەنى الابىن باسقارۋ مەكەمەسى سۋ مولشەرىن ٴبىر تۇتاس رەتتەۋدى جانە باقىلاۋ ـ باسقارۋدى كۇشەيتتى، بيڭتۋان سۋ يگىلىگى مەكەمەسى شياۋحايزى سۋ قويماسىنان يۇڭانبا سۋ قويماسىنىڭ سولتۇستىك سۋ قويماسىنا دەيىنگى بولىكتەگى سۋ جەتكىزۋ ارناسىنىڭ ىركىلىسسىزدىگىنە كەپىلدىك ەتتى، اقسۋ ايماعى يۇڭانبا سۋ قويماسىنىڭ سولتۇستىك سۋ قويماسىنان توراڭعى ورمانىنا دەيىنگى سۋ جەتكىزۋ ارناسىن ارشۋ قىزمەتىنە جاۋاپتى بولدى.

ٴتىلشى: ”ەگەر ياركەن وزەنىنەن كەلەتىن سۋ قالىپتى بولسا نەمەسە سۋ ازايسا قايتەسىزدەر“؟ ـ دەپ سۇرادى.

”اقسۋ وزەنى سياقتى باسقا قايناردان كەلگەن سۋدىڭ مول كەزىنەن پايدالانىپ، تارىم وزەنى نەگىزگى اعارىنا قاراي اعاتىن سۋدىڭ مولشەرىن ارتتىرىپ، ياركەن وزەنىنەن اققان از سۋدى تولىقتاپ، جوعارعى اعارداعى قايناردان نەگىزگى اعارعا قۇيىلاتىن جالپى سۋ مولشەرىن وزگەرتپەۋگە شىنايى كەپىلدىك ەتەمىز“، ـ دەدى حى يۋي، ـ ”تۇتاس وزەن الابى ٴبىر جۇيە، وسى ۇلكەن جۇيەدە سۋ بايلىعىن ٴبىر تۇتاس جوسپارلاعاندا، كەڭىستىك پەن شارا ٴبىرشاما مولايادى“.